

Natuurbeheer

Bloeiende moerasandijvie in het moeras van de Oostvaardersplassen.

FOTO RUBEN SMIT

‘Moeras in Oostvaardersplassen moet weer worden drooggelegd’

■ Onderzoeker: Minder bijzondere vogels door stabiel waterpeil ■ Huidige waterstand is niet natuurlijk

Hans Marijnissen

Na een half uurtje hobbelen over een onverhard pad brengt het busje Nico Beemster naar een vogelkijkhut aan het westelijk moeras van de Oostvaardersplassen. Een groene pipowagen staat er schuin naast. Jarenlang was de hut Beemsters werkplek, en in de keet-op-wielen sliep hij.

Beemster van onderzoeksbureau Altenburg & Wymenga presenteerde gisteren op deze plek een studie naar broedvogels in de moeraszone op basis van de veldgegevens die over maar liefst 25 jaar zijn verzameld. En zijn conclusie liegt er niet om. Het uitgestrekte moeras in dit natuurgebied moet volledig worden drooggelegd om de komende jaren nog aan de internationale kwaliteitseisen te voldoen. Door het huidige stabiele waterpeil veroudert de vegetatie namelijk, en neemt het aantal bijzondere vogels af.

Het moeras in de Flevopolder is met 3600 hectare het grootste zoetwatermoeras van Nederland en maakt met een open plasseengebied en een droog landschap met duizen-

den grazers deel uit van de Oostvaardersplassen.

Beemster onderzocht de vogelpopulatie niet alleen gedurende 25 jaar, in die tijd werd ook nog eens het waterpeil drie keer veranderd. Dat maakt zijn onderzoek uniek. Hij kon zo de ontwikkeling van droog naar nat in kaart brengen, en de reactie van de natuur daarop. Het met dijken omringde en dus kunstmatige moeras lag van 1987 tot en met 1990 droog door werkzaamheden elders in de Flevopolder. Van 1991 tot 1994 werd het weer gevuld, en in 1998 volgde nog een waterpeilverhoging.

Beemster signaleerde dat iedere vogelsoort zijn favoriete waterstand heeft. Een dodaars houdt van 40 centimeter waterdiepte, een baardmannetje wil tussen de 10 en 40 centimeter, en een rietgors heeft het liefst een diepte van 10 centimeter. Het is volgens Beemster dus niet mogelijk voor iedere vogel een ideale situatie te creëren.

Juist die dynamiek van droogvalen en weer onderlopen van het moeras, zorgde voor een enorme vogelrijkdom in het gebied. Door het

wisselende waterpeil, en de begrazing van het riet door grauwe ganzen, ontstonden er explosies van allerlei vogelsoorten.

Maar hoewel de natte Oostvaardersplassen een schatkamer voor vogels blijven, ziet Beemster wel een probleem opdoemen. Met een constant waterpeil en ganzenbegrazing, is er sprake van veroudering

van het moerasysteem, en neemt het aantal vogels af.

Daarom adviseert hij het moeras opnieuw droog te leggen. Dat lijkt in tegenspraak met de filosofie achter de Oostvaardersplassen waar ‘de natuur zijn gang moet gaan’ en grazers zonder bijvoeren de winter moeten doorkomen. Maar volgens Beemster is niets minder waar.

“Juist de bedijking en het op peil houden van de waterstand is kunstmatig. Het is in een natuurlijke situatie juist gebruikelijk dat een kleimoeras periodes van droge en natte jaren kent, compleet met grote schommelingen in het aantal broedparen en soorten.”

Het is nu aan Staatsbosbeheer een besluit te nemen over het nabootsen van de werkelijkheid door dit deel van de Oostvaardersplassen droog te leggen.

Beemster maakt in zijn rapport overigens een einde aan de mythe dat de groei van het aantal herten en runderen en de sterke begrazing op de droge delen, funest waren voor de vogelstand. De vogels in het moerasgebied kunnen juist overleven door de nabijheid van de kale vlakke waarop en waarboven zij hun voedsel zoeken. Wel waarschuwt hij voor een toenemend aantal herten dat tegenwoordig paden maakt in het moeras zelf, op zoek naar voedsel. Vogels als de bruine kiekendief en roerdomp lijken het moeras daarom te mijden, ook omdat de vos via die paden dichterbij weet te komen.